

KRONIK

EU skal beskytte kollektive rettigheder; ikke kun markedets frihed

I EU er der strenge regler for at sikre det frie marked, fri handel og fri konkurrence. Der burde være lige så strenge regler for at sikre fair konkurrence, værne mod social dumping og sikre lønmodtagernes rettigheder. Kommer der ikke det, risikerer vi, at opbakningen til unionen forsvinder



Hvis ikke EU kommer ind i kampen mod social dumping, svinder opbakningen blandt lønmodtagerne i de vesteuropæiske lande. For de er trætte af, at skrupelløse arbejdsgivere kan udnytte de fælleseuropæiske regler til at underbetale f.eks. udenlandske jordbærplukkere.

16. november 2017

Debat

[Lizette Risgaard](#)

I dag har den europæiske fagbevægelse kaldt til aktionsdag op til EU-topmødet i Göteborg i morgen. Her samles EU's stats- og regeringschefer for at diskutere fælles sociale mål samt styrke samarbejdet om at skabe retfærdige arbejdsmarkeder og holdbare sociale sikkerhedssystemer i Europa. Sådan har det i hvert fald lydt i optakten til mødet. Det ser vi frem til i den danske fagbevægelse.

Danmark er et af de lande i EU, som har fået allermest velstand ud af samarbejdet. 600.000 danske lønmodtageres job er afhængige af eksport til EU's indre marked. Men hvis ikke EU skifter kurs, risikerer vi, at EU er med til at undergrave frem for at understøtte den politiske stabilitet. Der er brug for, at EU leverer resultater, som lønmodtagerne kan mærke.

Derfor bør politikerne have følgende fire mål allerøverst på deres agenda:

Bekæmp social dumping

EU skal igangsætte en reel kamp imod social dumping. Det bør være førsteprioriteten for danske politikere, når de forhandler i Bruxelles.

Det indebærer også en alvorssnak med de østeuropæiske lande. De må forstå, at kampen imod social dumping ikke er en kamp imod lønmodtagere fra deres lande – det er en kamp for ordentlige løn- og arbejdsvilkår i hele Europa. Og hvis ikke EU kommer ind i den kamp, svinder opbakningen blandt lønmodtagerne i de vesteuropæiske lande. For de er trætte af, at skruppelløse arbejdsgivere kan udnytte de fælleseuropæiske regler til at underbetale udenlandske lastbilchauffører, jordbærplukkere og bygningsarbejdere i Danmark.

Vi må insistere på, at arbejde i Danmark foregår på danske, overenskomstmæssige løn- og arbejdsvilkår. Vi må insistere på bedre rettigheder til udstationerede medarbejdere og for andre lønmodtagere, som krydser grænser for at arbejde. Og vi må insistere på en bedre kontrol og håndhævelse af reglerne. Vi vil ikke finde os i, at flere hundrede års kamp for bedre løn- og arbejdsvilkår i Danmark bombes tilbage. Reglerne i EU skal forbedres, og kontrollen forstærkes.

Fair konkurrence

I EU er der strenge regler for at sikre det frie marked, fri handel og fri konkurrence. Der burde være lige så strenge regler for at sikre fair konkurrence.

Et oplagt eksempel er arbejdsmiljøområdet. Her er en række fælles mindstekrav i EU, men vi kan gå langt videre. Lønmodtagerne i Europa skal ikke konkurrere med hinanden om, hvem der kan arbejde under de farligste forhold.

Ligesom man har fælles krav om, hvor lidt kemi der må være i cremer, skal der også være fælles krav om, hvor lidt kemi de arbejdere, som producerer cremerne, må blive udsat for. Og her sker heldigvis fremskridt. F.eks. i indsatsen mod arbejdsrelateret kræft, hvor den danske fagbevægelse har arbejdet hårdt for de netop vedtagne skrappere minimumskrav.

Det er positivt, men vi er slet ikke i mål. Kravene for beskyttelse af arbejdstagerne er stadig for lave. Vi skal vedtage høje, fælles minimumskrav for at beskytte lønmodtagerne på tværs af Europa.

Respekt for rettigheder

EU skal respektere de rettigheder, som lønmodtagerne har tilkæmpet sig. Det indebærer også en respekt for den danske model, hvor det i udgangspunktet er arbejdsgivere og arbejdstagere, som sætter sig sammen og forhandler løn- og arbejdsvilkår. I andre lande bestemmer politikerne, men i Danmark vil vi – arbejdsmarkedets parter – helst ordne det selv.

I LO ser vi gerne, at man på EU-plan bliver bedre til at samarbejde med arbejdsmarkedets parter, nationalt og på europæisk plan. Og at de europæiske parter tager ansvaret på sig og udnytter de muligheder for samarbejde, som eksisterer i EU. Hvis arbejdsmarkedets parter får lov til at spille en større rolle og tager større ansvar, vil vi se bedre fælles løsninger.

EU's grundlov skal ændres

Selv hvis vi lykkes med at overbevise alle politikere om at kæmpe imod social dumping, skabe mere fair konkurrence og fremme lønmodtagernes rettigheder, så er der en grundlæggende udfordring i EU's grundlov. EU er primært det frie markeds beskytter. Det bliver vi nødt til at ændre. Hvis der er konflikt mellem økonomiske friheder og kollektive rettigheder, så skal f.eks. strejkeretten være vigtigere end virksomheders etableringsret.

I LO er vi ikke utopister. Vi kan godt se, at tiden ikke lige er til en traktatændring her og nu, som skal stemmes igennem i alle EU's medlemslande. Men det er et mål, og vi arbejder for det herhjemme og i Europa.

De fire mål om at kæmpe imod social dumping, skabe mere fair konkurrence, fremme lønmodtageres rettigheder og få vedtaget en social protokol er en forudsætning for, at lønmodtagerne i Danmark kan blive ved med at bakke op om EU. Alle os, som tror på det europæiske samarbejde, må stå sammen om de fire mål.

Det betyder ikke, at EU ikke også skal lave andre ting. Der bør også vedtages bedre regler for miljø og klima, der skal sættes ordentligt ind imod skattely og forhandles nye handelsaftaler.

Men hvis ikke politikerne herhjemme og i EU begynder at kæmpe for de fire mål, kan alt det andet være lige meget. For så vil befolkningens opbakning langsomt men sikkert erodere. Og det ønsker vi ikke i LO. Vi ønsker et stærkt europæisk samarbejde. Det skaber vækst, velstand og arbejdspladser i Danmark. Det skaber fred og sikkerhed i Europa.

Alle skal huske, at EU ikke er en fast, uforanderlig enhed. EU består af politikere fra 28 (snart 27) forskellige medlemslande med et hav af forskellige politiske overbevisninger. Der er ærkeliberalister, ægte kommunister, kristendemokrater og alt midt imellem. EU er en politisk kampplads, præcis ligesom byrådet og Folketinget er det. Det giver ingen mening bare at melde sig ud. Nej, vi vil forandre EU indefra, og vi vil have politikerne til at arbejde for de fire mål.

Nogle vil indvende, at det kan vi ikke af hensyn til virksomhedernes konkurrenceevne. Men hør nu her; hvis vi ender med at konkurrere hinanden ned i et sort hul – hvor lønnen bliver lavere, hvor lønmodtagerrettigheder undergraves, hvor skatten ryger til Panama i stedet for i fælleskassen, og hvor arbejdsmiljøet lider – gør vi igen hinanden fattigere i stedet for rigere. Det er der ikke kommet noget godt ud af historisk set.

Fordel fordelene

EU har skabt mere velstand. Ingen tvivl om det! I Europa og i Danmark. Men markedet sørger ikke for at fordele velstanden retfærdigt. Det er politikerne, som beslutter, om den velstand, der indiskutabelt skabes ved samhandel, kommer de få eller de mange til gode. Det handler om at omfordele gennem skat, men også om at investere i et stærkt sikkerhedsnet, som griber dem, der er imellem job.

Vi skal investere i opkvalificering og uddannelse og i innovation og teknologi, så vi kan omstille os. Det har de ikke gjort i Storbritannien, og heller ikke i USA. Og jeg håber, at vi er i stand til at lære noget af valgene af Trump og Brexit: Frihandel varer ikke ved, hvis det kun kommer de rigeste til gavn.

Det er politikernes opgave at skabe rammerne for, at den brede befolkning oplever en forbedring i hverdagen. Det må politikerne herhjemme ikke glemme – de har i høj grad selv nøglen til at sikre befolkningens opbakning til samhandel i EU og i resten af verden.

I LO ønsker vi ikke et EU, der i endnu højere grad deler sig i flere hastigheder. Vi ønsker et EU, hvor man fortsat søger fælles løsninger på fælles problemer. Derfor vil jeg opfordre til, at vi vælger politikere, som vil forandre EU ud fra de fire mål. Så vi får skabt nogle rammer, der sørger for, at EU kommer alle til gavn. Så vi får genskabt tilliden til EU igennem konkrete resultater. Det bør være fokus for næste uges topmøde, og det bør være fokus for samarbejdet i EU fremover.

Lizette Risgaard er formand for LO
